

Terveyskeskukset Suomessa

Suositus tehdä yhdenvertaisuuslain 15 §:n mukainen mukautus koronatodistuksen saavutettavuuden takaamiseksi vammaiselle henkilölle

Tausta

Yhdenvertaisuusvaltuutettu on itsenäinen ja riippumaton viranomainen, jonka pääasiallisena tehtävänä on valvoa yhdenvertaisuuslain (1325/2014) noudattamista siten kuin sanotussa laissa säädetään sekä yleisesti edistää yhdenvertaisuuden toteutumista ja ehkäistä syrjintää. (laki yhdenvertaisuusvaltuutetusta 1326/2014 3 §).

Yhdenvertaisuusvaltuutetun tietoon on tullut, että koronatodistusten saaminen on osalle vammaisista henkilöistä kohtuuttoman hankalaa ja aikaa vievää. Esimerkiksi osalla ei ole pääsyä omakantaan pankkitunnusten puuttumisen vuoksi, joillain ei ole pääsyä tietokoneeseen tai lukutaidottomuus estää tietokoneen käytön. Kaikissa terveyskeskuksissa ei ole mahdollista tällä hetkellä saada koronatodistusta viipymättä, ilman erillistä ajanvarausta, jolloin odotusaika saattaa olla pitkä.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu toteaa, että terveyskeskuksien tulee tehdä kohtuulliset mukautukset yhdenvertaisuuslain 15 §:n mukaisesti sen takaamiseksi, että koronatodistus on myös vammaisten henkilöiden saavutettavissa.

Suositus

valtuutettu suosittelee, että **vammaisen henkilön tai vammaisen henkilön avustajan pyytäessä terveyskeskuksesta koronatodistusta, tulee vammaiselle henkilölle tulostaa koronatodistus omakannasta viipymättä ilman ajanvarausta. Pyynnöstä todistus tulee myös lähettää postitse maksutta vammaiselle henkilölle.**

Vammaisella henkilöllä tarkoitetaan tässä henkilöä, jonka on pitkäaikaisten toimintarajoitteidensa vuoksi mahdotonta tai kohtuuttoman vaikeaa saada koronatodistus itsenäisesti omakannasta esimerkiksi siksi, ettei hänelle myönnetä verkkopankkitunnuksia tai muuta vahvaa sähköistä

tunnistautumisvälinettä taikka tällaisen välineen käyttäminen itsenäisesti ei onnistu, samoin kuin henkilöä, jonka on mahdotonta tai kohtuuttoman vaikeaa noutaa koronatodistus terveyskeskuksesta pitkäaikaisten toimintarajoitteidensa vuoksi.

Tämä mahdollistaisi sen, että vammainen henkilö voisi yhdenvertaisesti muiden kanssa osallistua tapahtumiin, jossa koronatodistusta edellytetään. Valtuutettu korostaa, että kohtuullisten mukautusten tekemistä koskevan **yllä kuvatun laisen käytännön tulisi astua viipymättä voimaan**, jolloin koronatodistuksen olisi mahdollisuus saada ilman aiheetonta viivytystä.

Lainsäädäntöä

Yhdenvertaisuuslain 2 §:n mukaan lakia sovelletaan julkisessa ja yksityisessä toiminnassa. Lakia ei kuitenkaan sovelleta yksityis- eikä perhe-elämän piiriin kuuluvaan toimintaan eikä uskonnonharjoitukseen.

Yhdenvertaisuuslain 5 §:ssä viranomaisen velvollisuus on edistää yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi.

Yhdenvertaisuuslaissa kielletään syrjintä. Syrjintä on yhdenvertaisuuslain 8 §:ssä kielletty muun muassa iän, vammaisuuden, terveydentilan tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Syrjintä on kielletty riippumatta siitä, perustuuko se henkilöä itseään vai jotakuta toista koskevaan tosiseikkaan tai oletukseen. Välittömän ja välillisen syrjinnän lisäksi tässä laissa tarkoitettua syrjintää on kohtuullisten mukautusten epääminen.

Lain 15 §:ssä viranomaisen, koulutuksen järjestäjän, työnantajan sekä tavaroiden tai palvelujen tarjoajan on tehtävä asianmukaiset ja kulloisessakin tilanteessa tarvittavat kohtuulliset mukautukset, jotta vammainen henkilö voi yhdenvertaisesti muiden kanssa asioida viranomaisissa sekä saada koulutusta, työtä ja yleisesti tarjolla olevia tavaroita ja palveluita samoin kuin suoriutua työtehtävistä ja edetä työuralla. Mukautusten kohtuullisuutta arvioidessa otetaan huomioon vammaisen ihmisen tarpeiden lisäksi 1 momentissa tarkoitettun toimijan koko, taloudellinen asema, toiminnan luonne ja laajuus sekä mukautusten arvioidut kustannukset ja mukautuksia varten saatavissa oleva tuki.

Yleissopimuksessa vammaisten henkilöiden oikeuksista (27/2016), 9 artiklan ensimmäisessä kohdassa todetaan, että jotta vammaiset henkilöt voisivat elää itsenäisesti ja osallistua täysimääräisesti kaikilla elämänalueilla, sopimuspuolet toteuttavat asianmukaiset toimet varmistaa vammaisille henkilöille muiden kanssa yhdenvertaisen pääsyn fyysiseen ympäristöön, kuljetukseen, tiedottamiseen ja viestintään, muun muassa tieto- ja

viestintäteknologiaan ja -järjestelmiin, sekä muihin yleisölle avoimiin tai tarjottaviin järjestelyihin ja palveluihin sekä kaupunki- että maaseutualueilla. Näitä toimia, joihin sisältyy saavutettavuuden esteiden tunnistaminen ja poistaminen, sovelletaan muun muassa: a) rakennuksiin, teihin, kuljetukseen sekä muihin sisä- ja ulkotiloihin, koulut, asunnot, terveydenhuoltoyksiköt ja työpaikat mukaan lukien; b) tiedottamiseen, viestintään ja muihin palveluihin, sähköiset palvelut ja pelastuspalvelut mukaan lukien.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu

Kristina Stenman

Tarkastaja

Toni Tuomi